

Смерть королів. Книга 6

Бернард Корнвелл

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Борис Превір

© Readberry. Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Розділ перший

Кожен день схожий на інший, — промовив отець Віллібальд, — допоки щось не зміниться.

Він радісно усміхнувся, гадаючи, ніби ляпнув велику премудрість, та я не відповів, і отець похнюпився.

— Кожен день, — повторив він.

— Я вас почув, — відрізав я.

— Допоки щось не зміниться, — мляво закінчив він.

Віллібальд мені подобався, хоч і піп. Він був одним з моїх дитячих учителів, і я вважав його другом. Спокійний, серйозний — і якщо смиренним колись таки судилося здобути землю, Віллібальд стане немислимо багатим.

Кожен день схожий на інший, допоки щось не зміниться, і той холодний недільний ранок здавався таким же звичайним, як усі інші, допоки одні йолопи не спробували мене вбити. Холод стояв добрячий. Цілий тиждень періщив дощ, але того ранку калюжі позамерзли, а трава вкрилась інеєм. Отець Віллібальд прибув удосвіта і знайшов мене в долині.

— Ми не знайшли вашого дому вночі, — тремтячи від холоду, пояснив він такий ранній приїзд, — тож заночували в монастирі Святого Румольда, — отець показав рукою на південь. — Там було холодно.

— Ті ченці — хитрі паскудники, — мовив я.

Мені належало щотижня доставляти віз дров у монастир Святого Румольда, але цього обов'язку я не виконував. Хай самі дрова рубають.

— Ким був той Румольд? — запитав я.

Відповідь була мені відома, але я хотів помучити Віллібальда.

— То було святе дитя, пане, — сказав він.

— Дитя?

— Немовля, — уточнив він, зітхаючи, бо зрозумів, куди веде ця розмова. — Він помер, коли йому було всього три дні.

— І як же це триденне немовля стало святим?

Віллібальд сплеснув руками:

— Чудеса стаються, пане, воістину! Говорять, ніби маленький Румольд співав хвалу Господу щоразу, коли ссав молоко.

— Я так само почуваюся, коли за цицьку візьмуся, — відповів я.
— Невже це значить, що і я святий?

Віллібальд стрепенувся, але мудро вирішив змінити тему.

— Я привіз вам вість від етелінга, — мовив він, маючи на увазі Едварда, старшого сина короля Альфреда.

— То кажіть.

— Тепер він король кентський, — щасливо оголосив Віллібальд.

— І відправив вас у таку далечінь, щоб повідомити мене про це?

— Ні, ні. Я просто подумав, що ви могли не чути.

— Та чув.

Альфред, король вессекський, призначив свого старшого сина правити Кентом, аби Едвард навчався управляти королівством, не накоївши багато шкоди, адже Кент належав Вессексу.

— То як, зруйнував він уже Кент?

— Звісно ж, ні, — відповів Віллібальд, — хоча... — і різко затнувся.

— Хоча що?

— Нічого, — легковажно кинув він, вдаючи, ніби розглядає овець. — Скільки у вас чорних овець?

— Дивіться, бо вхоплю вас за ноги й труситиму, доки новини самі не випадуть, — застеріг я.

— Просто Едвард, так би мовити... — завагався отець, а тоді вирішив, що краще таки розказати, а то я й справді схоплю його за ноги: — Просто він хотів одружитися з дівчиною з Кенту всупереч батьковій волі. Але це не має значення!

Я засміявся. Юний Едвард виявився не таким уже й бездоганним спадкоємцем престолу.

— То Едвард збунтувався, так?

— Ні, ні! Це був звичайний спалах юнацького безумства, який давно в минулому. Батько йому пробачив.

Більше я не розпитував, хоч і мав би приділити цій винятковій чутці більше уваги.

— І що ж переказує мені юний Едвард? — запитав я.

Ми стояли в нижній долині, що належала до мого маєтку в Буккінгамі, на сході Мерсії. Насправді ці землі були Етельфледіні, та вона давала мені харчове забезпечення, ну й маєток був достатньо великий для тридцяти душ моїх вартових, більша частина яких того ранку пішла в церкву.

— А ви чого не в церкві? — спитав я у Віллібальда, не встиг він відповісти на попереднє запитання. — Сьогодні ж наче якийсь празник.

— День Святого Альнота, — сказав він так, ніби це щось особливе. — Але я хотів розшукати вас! Я привіз вам вісті від короля Едварда. Кожен день схожий на інший...

— ...допоки щось не зміниться, — не церемонячись, закінчив я.

— Так, пане, — пробелькотів він, а тоді спантеличено насупився: — Але скажіть, що це ви робите?

— На овець дивлюся, — відказав я, і це була правда.

Я дивився на двісті або й більше овець, а ті, жалібно бекаючи, — на мене. Віллібальд повернувся до отари.

— Добрі вівці, — промовив він, ніби тямив, що каже.

— М'ясо та вовна, — просто відрізав я. — Оце обираю, які житимуть, а яких зарізати.

Настала пора забою — сірі дні року, коли різали худобу. Частину залишали на розплід навесні, однак більшість треба було забити, бо на утримання цілих отар і черед усю зиму корму не було.

— Слідкуйте за спинами, — сказав я Віллібальду, — на здоровіших іній тане швидше. Їх різати не будемо.

Відтак я підняв його вовняну шапку й розкуйовдив волосся, яке вже почало сивіти.

— Добре, що на вас інею нема, — сказав я весело, — інакше б довелося й вам горлянку перерізати.

Я показав на вівцю зі зламаним рогом:

— Он ту теж лишаємо.

— Слухаюсь, пане, — відповів чабан.

Це був дрібний жилавий чолов'яга з бородою, яка закривала половину обличчя. Гарикнувши собакам лишатися на місці, він зайшов углиб отари і гаком висмикнув за шию вівцю, яку потягнув до меншої отари з дальнього краю поля. Один пес, обдертий, пошрамований, вкусив її за ногу, але вівчар його відігнав.

Чоловіку зовсім не потрібна була моя допомога з вибором, яких овець пустити на забій, а яких zostавити: з ними він мав справу від самого дитинства. Однак особисто відбираючи тварин, господар виявляє повагу, проводячи час зі своїми людьми.

— Судний день, — пробелькотів Віллібальд, натягуючи шапку на вуха.

— Скільки вже? — запитав я в чабана.

— Їгіт і мумф, пане.

— Вистачить?

— Цілком, пане.

— Значить, решту забити, — розпорядився я.

— Їгіт і мумф? — не припиняючи труситися, спитав Віллібальд.

— Двадцять і п'ять, — пояснив я. — Яйн, тайн, тетер, метер, мумф. Так чабани рахують. Сам не знаю чому. У світі повно загадок. Кажуть, дехто навіть вірить, наче триденне немовля може стати святим.

— Негоже з Господа сміятися, пане, — промовив Віллібальд із напускною суворістю.

— Ми з ним на одному боці, — відповів я. — То чого там хоче юний Едвард?

— О, це найцікавіше, — радо почав Віллібальд, але миттю осікся, бо я підняв руку.

Два вівчарські пси загарчали. Обидва припали до землі й дивилися на південь, у бік лісу. Пустилася мряка. Я придивився до дерев, але серед чорного зимового гілля та кущів не помітив нічого загрозливого.

— Вовки? — запитав я в чабана.

Шерсть на шиях собак наїжачилася. Вівчар спробував погамувати їх, клацнувши язиком, а тоді уривчисто свиснув, і один пес помчав до лісу. Другий заскавчав, чекаючи, коли спустять і його, проте чабан гаркнув на нього, і той замовк.

Перша сучка бігла дугою до дерев. Вона знала свою справу. Перемахнувши через канаву з замерзлою водою, зникла в кущах, різко загавкала, після чого знову виринула й перескочила канаву. Раптом зупинилася, крутнулась до дерев, знову побігла — аж тут із тіней лісу вилетіла стріла. Чабан пронизливо свиснув, і собака помчала до нас, а стріла впала за нею, не завдавши їй шкоди.

— Розбійники, — промовив я.

— Або мисливці на оленів, — зауважив вівчар.

— Моїх оленів, — сказав я, не зводячи погляду з лісу.

Чого б то браконьєри стріляли по собаці? Розумніше було б утекти. То, може, вони ще й страшенно дурні?

Дощ пустився сильніший, подув холодний східний вітер. На мені були груба шуба, високі чоботи й лисяча шапка, тому я зовсім не мерз, а от Віллібальд у чорній попівській рясі дрижав, і його не рятували вовняні накидка та шапка.

— Поверталися б краще в дім, — мовив я. — У вашому віці взимку надвір краще не потикатися.

— Дощу я не очікував, — відповів Віллібальд нещасним голосом.

— До полудня ще й сніг піде, — втрутився чабан.

— Твоя хата далеко? — запитав я в нього.

— Он за тим гайком, — показав він на густий гай, через який тяглася стежина.

— Вогонь є?

— Так, пане.

— Веди нас туди, — наказав я.

Я планував залишити Віллібальда біля вогню, а тим часом привести йому покірного коня, який відвезе його до маєтку.

Ми вирушили на північ, і собаки знову загарчали. Я обернувся на південь і побачив край лісу людей. Нерівний ряд чоловіків, що оглядали нас.

— Знаєш їх? — спитав я у вівчаря.

— Вони не тутешні, пане, ще й едера-а-дікс, — сказав він, маючи на увазі, що їх тринадцятеро. — Нещасливе число, пане, — вівчар перехрестився.

— Що... — почав був отець Віллібальд.

— Цить! — наказав я.

Собаки валували як навіжені.

— Розбійники, — здогадався я, оглядаючи непроханців.

— Святого Альнота вбили розбійники, — стривожився Віллібальд.

— Значить, від них не тільки шкода, — зауважив я. — Але ось ці — бовдури.

— Бовдури?

— Бо напали на нас, — відповів я. — Їх заженуть і роздеруть на шмаття.

— Якщо ми не загинемо першими, — мовив Віллібальд.

— Не зупиняйтеся! — штовхнув я його до дерев на півночі й, торкнувшись руків'я свого меча, рушив за ним.

З собою в мене був не Подих Змія, мій великий бойовий меч, а менший, легший, відібраний у дана, якого я вбив трохи раніше того року в Бемфлеоті.

Це була добра зброя, але тої миті я пошкодував, що на поясі в мене нема Подиху Змія. Озирнувся. Тринадцятеро розбійників переходили канаву, щоб погнатися за нами. Двоє йшли з луками.

Решта, схоже, були озброєні сокирами, кинджалами та списами. Віллібальд, хоч і повільно чалапав, скоро захекався.

— Хто вони? — запитав він.

— Банда? — припустив я. — Грабіжники? Не знаю. Біжіть!

Я заштовхав його в дерева, вийняв меч із піхов і обернувся до переслідувачів. Один з них вийняв стрілу з сагайдака на поясі. Це миттю переконало мене бігти за Віллібальдом у гай. Повз мене майнула стріла, і я скочив у хащі. На мені не було кольчуги, тільки товста накидка, яка зовсім не захищала від мисливського лука.

— Біжіть! — повторив я Віллібальдові, а сам пошкандибав на стежку.

Ще при Етандуні я здобув поранення в праве стегно, і хоча міг ходити й навіть нешвидко бігати, знав, що мені не втекти від переслідувачів, які перебувають на відстані пострілу. Я побіг далі стежкою, і друга стріла, вдарившись об гілку, гучно впала під деревом. «Кожен день схожий на інший, — подумав я, — допоки не стає цікаво». Переслідувачі не бачили мене за темними стовбурами та густими кущами падуба, але точно розуміли, що я поспішив за Віллібальдом, тому бігли стежкою, а я ховався в густих заростях за блискучим падубовим листям та під плащем, яким затулив світле волосся й лице.

Нападники пробігли повз сховок, не помітивши мене. Двос лучників вели перед. Давши їм відірватись, я рушив за ними. Поки вони пробігали повз мене, я почув уривки з їхньої розмови і зрозумів, що це сакси, судячи з говірки — мерсійці.

Напевно, грабіжники. Римська дорога проходила крізь дрімучий ліс неподалік, а там розбійники без пана влаштовували засідки на подорожніх, котрі, щоб захиститися, їздили великими групами. Я вже двічі водив своїх вояків полювати на злочинців і думав, що переконав тих не займатися своїм ремеслом біля мого дому, проте інших ідей щодо того, хто ці люди, я не мав. Малоймовірно, щоб такі волоцюги насмілилися напасти на мій маєток, але все ж я трохи похолов.

Обачно ступаючи, я дійшов до краю лісу й побачив розбійників біля чабанової хати, здаля схожої на високу купу трави. Її він звів із лози, обмазав глиною й залишив по центру стріхи діру, крізь яку з хати виходив дим від вогнища. Самого вівчаря видно не було, а от Віллібальд попався, хоча поки що залишався неушкодженим, захищений, либонь, статусом священника. Один нападник тримав його, а інші, певно, здогадалися, що я залишився в гаю, бо пильно заглядали поміж дерев.

Аж раптом ліворуч від мене вискочили чабанові пси, що завили й стрімко помчали на тринадцятьох нападників. Собаки гнали швидко, хвацько виляючи та обходячи групу з обох боків, час від часу наскакували на неї з вишкіреними зубами, а тоді відступали.

Меча мав тільки один розбійник, проте так незграбно махнув ним, що не влучив по суці, яка скочила на нього, і клинок упав аж за лікоть від неї. Один із двох лучників заклав стрілу, натягнув тятиву, а тоді зненацька впав, як огрітий невидимим молотом. Заточившись, він пустив стрілу високо в небо й покотився у дерева за мною. Пси, припавши на передні лапи, шкірили зуби й сердито гарчали. Збитий лучник ворушився, та встати не міг. Його поплічники налякалися.

Другий лучник підняв зброю, але теж заточився і впустив лук, а на його обличчі я побачив криваву пляму, яскраву, мов падубова ягода. Цей спалах кольору зблиснув у зимовому повітрі й миттю щез, коли чоловік затулив лице руками і склався від болю. Пси загавкали й погнали назад у ліс.

Дощ припустив сильніше, гучно заляпали по голому гіл्लю краплі. Двоє розбійників почали рухатися до вівчаревої хати, але ватажок їх зупинив. Молодший од інших, він мав заможніший вигляд, точніше, не такий злиденний. Худорляве обличчя, колючі очі й коротка світла борода. Одягнений був у подерту шкірянку, під якою, втім, я помітив кольчугу. Значить, або колишній воїн, або ж просто вкрав її десь.

— Лорде Утреде! — погукав він.

Я мовчав. Мій сховок був надійний, і хоч я розумів, що доведеться відступити, якщо вони вирішать обшукати гайок, те, що пустило кров кільком із них, схоже, насторожило їх. Що ж воно було? Напевно, боги, а може, й християнський святий. Альнот мав би ненавидіти розбійників, адже сам загинув від їхніх рук; а в тому, що це розбійники, прислані вбити мене, я не сумнівався. Це було мені не дивно, адже в ті дні я мав повно ворогів. Вони є в мене й досі, тільки зараз я живу за найміцнішим муром у всій Північній Англії, а от у ті давні дні, взимку 898 року, не було ще Англії, а були Нортумбрія, Східна Англія, Мерсія та Вессекс.

Першими двома королівствами правили дани, Вессексом — сакси, а від Мерсії одна половина належала данам, друга — саксам. Та й сам я, народжений саксом і вихований данами, був як та Мерсія. Шанував данських богів, але доля постановила мені боронити саксів-християн від повсякчасної загрози данських поган. Це означало, що моєї смерті хотіли чи не всі дани, проте я навіть уявити не міг, щоб хтось із них найняв для цього мерсійських розбійників. Було й немало саксів, котрі б радо подивилися, як мене

кладуть у дерев'яний ящик. Мій двоюрідний брат Етельред, лорд мерсійський, був ладен щедро заплатити, аби мене поклали в могилу; однак хіба він прислав би розбійників, а не справжніх воїнів? Проте саме він був найімовірнішим організатором цього. Він же чоловік Етельфледи, доньки Альфреда Вессекського, а я наставив йому роги, тому відправити тринадцятьох розбійників могло бути його відповіддю на таку люб'язність.

— Лорде Утреде! — повторив молодий, проте єдиною відповіддю йому було раптове налякане бекання.

На стежці, що вела крізь гай, з'явилися вівці, гнані двома собаками. Ті кусали овець за ноги, скеровуючи просто на тринадцятьох розбійників, а як тільки отара вийшла на галявину, собаки почали бігати довкруг і зігнали овець у тісне коло, в яке взяли нападників. Я засміявся. Я Утред Беббанбурзький, який здолав Уббу біля моря і розбив Гастингове військо при Бемфлеоті, але того холодного недільного ранку кращим за мене воєводою виявився чабан. Його налякана отара міцно оточила чоловіків, і ті не могли навіть поворухнутися. Собаки вили, вівці бекали, злочинці впали у відчай.

Я виступив з-поміж дерев.

— Ти мене кликав? — гукнув я.

Чоловік спробував проштовхатися до мене, але вівці стояли так щільно, що перекривали йому шлях. Він спробував розігнати їх ногами, тоді витягнув меч і почав рубати, та що більше старався, то більше лякалися тварини, яких весь час зганяли щільніше собаки. Нарешті молодик вилаявся і захопив Віллібальда.

— Відпусти нас, або я вб'ю його! — сказав він.

— Це християнин, — відповів я, показуючи йому свій молот Тора. — Яке мені діло до того, що ти його вб'єш?

Віллібальд нажахано вирячився на мене, аж раптом озирнувся, коли болісно скрикнув ще один розбійник. Мряку знову розбавили

бризки яскравої крові, й нарешті я побачив, хто за цим стоїть. Це були не боги і не мертвий святий, а той самий чабан, котрий виступив з-за дерев із пращею в руках. Вийнявши камінь із торбини, він заклав його в шкіряне сидельце й закрутив мотузку. Вона загула, він відпустив один кінець, і камінь полетів у чергового розбійника.

Чоловіки запанікували, розвернулись, і жестом я наказав чабанові відпустити їх. Він свиснув псам, підкликаючи до себе, й люди та вівці кинулися навтьоки. Розбійники повтікали всі, крім першого лучника, що лежав на землі, оглушений каменем, який поціли в голову. Молодик, хоробріший від решти, вирушив до мене, гадаючи, либонь, що йому допоможуть супутники, доки не побачив, що залишився сам. На його обличчі промайнув жах, він розвернувся, і в ту мить сука кинулася на нього, вчепившись зубами в руку з мечем. Він заверещав, спробував струсити її, але на поміч тій кинувся кобель. Чоловік кричав, доки я не ogrів його по потилиці пласким боком леза свого меча.

— Можеш забрати собак, — звернувся я до вівчаря.

Перший лучник був живий, хоча волосся над його правим вухом злиплося від крові. Я сильно буцнув його в ребра, він застогнав, та до тям не прийшов. Я передав його лук і сагайдак чабанові.

— Як тебе звуть?

— Егберт, пане.

— Егберте, тепер ти багач, — сказав я.

Шкода тільки, що це була не зовсім правда. Я мав намір щедро винагородити Егберта за ранкову роботу, проте сам уже багатим не був. Усі свої гроші я пустив на вояків, кольчуги та зброю, які були мені необхідні для бою з Гастингом, тому тієї зими залишився бідним.

Інші розбійники втекли на північ. Віллібальд тремтів.

— Пане, вони шукали вас, — вичавив він, цокотячи зубами. — Їм заплатили за ваше вбивство.

Я нахилився до лучника. Чабан каменем розтрощив йому череп, і серед скривавленого волосся я побачив шматок проламаної кістки. Один із псів підбіг і заходився обнюхувати пораненого, а я погладив його по густій шерсті.

— Хороші собаки, — промовив я до Егберта.

— Вовкодави, пане, — відповів він і підняв пращу. — Але це краще.

— Ти вправно нею володієш, — зауважив я, і це було ще м'яко сказано, адже чолов'яга був справжнім убивцею.

— За двадцять п'ять років, пане, мав час навчитися. Нічим вовка краще не проженеш, як каменем.

— Їм заплатили за моє вбивство? — спитав я у Віллібальда.

— Так вони сказали.

— Ідіть у хату відігрійтеся, — наказав я йому та обернувся до молодика, якого стеріг більший пес: — Як тебе звуть?

Той не поспішав відповідати, проте все ж неохоче протягнув:

— Верфурт, пане.

— Хто заплатив вам за моє вбивство?

— Не знаю, пане.

Схоже було, що він говорить правду. Верфурт та його банда прийшли від Тофсестера — селища, розташованого трохи далі на північ, і чоловік розповів мені, що якийсь незнайомиць пообіцяв заплатити срібла на мою вагу в обмін на мою смерть. Наказав зробити це недільного ранку, знаючи, що більша частина моєї варті буде в церкві. На роботу найняв дюжину розбійників. Очевидно, ризик він розумів, бо репутацію мою знали всі, але й винагорода була величезна.

— Той незнайомиць був даном чи саксом? — запитав я.

— Саксом, пане.

— І ти його точно не знаєш?

— Точно, пане.

Я продовжив допит, але нічого, крім того, що замовник був худий, лисий і одноокий, розповісти він не зміг. Опис ні про що мені не говорив. Одноокий лисань? Це міг бути хто завгодно. Я продовжував ставити запитання, допоки у Верфурта не скінчилися безглузді відповіді, а потім повісив його та лучника.

А Віллібальд показав мені чарівну рибу.

Делегація чекала біля маєтку. З Альфредової столиці Вінтанчестера прибуло шістнадцять чоловік, серед яких — не менше п'яти попів.

Двоє, як і Віллібальд, приїхали з Вессексу, ще двоє були мерсійцями, котрі, вочевидь, осіли в Східній Англії. Я знав обох, хоча спершу не впізнав. Близнюки Кеольнот та Кеольберт за тридцять років до того разом зі мною були заручниками в Мерсії. Ми були дітьми, яких захопили дани, і мені це страшенно подобалося, тоді як близнюки терпіти цього не могли. Зараз їм обом було під сорок, і попи були однаковісінькі з вигляду: кремезні, круглолиці й мали сиві бороди.

— Ми спостерігали за вашим прогресом, — промовив один.

— Із захватом, — додав другий.

Як не розрізняв я їх у дитинстві, так і досі не навчився. Вони мали звичку закінчувати речення один за одним.

— Правда, неохоче, — сказав один.

— Але із захватом, — закінчив близнюк.

— Неохоче? — спитав я недружнім тоном.

— Загальновідомо, що Альфред розчарований...

— ...що ви відвернулися від істинної віри, проте...

— ...ми щоденно молимося за вас!

...

Далі — у повній книжці «Смерть королів. Книга 6».
nashaknyga.com.ua